

KYSELY VAMMAISIA HENKILÖITÄ KOSKEVAN SOSIAALIHUOLLON ERITYISLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMISTA SELVITTÄVÄN TYÖRYHMÄN MUISTIOSTA (<http://stm.fi/lausuntopyynnot>)

Vastausaika 30.6.2015 15:04:54

VALAS2015 2104Luonnos

1. Taustatiedot

Vastaajien määrä: 1

1. Vastaajatahon virallinen nimi:	2. Vastauksen kirjanneen henkilön nimi:	3. Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot:	4. Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimituksessa:	5. Toimielimen nimi:
Selkäydinvammaiset Akson ry	Anni Täckman	anni.tackman@aksonry.fi	30.6.2015	Selkäydinvammaiset Akson ry/ Lauri Louhivirta pj.

2. 6. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 7. 1 §:ssä säädetään lain soveltamisalasta. Onko säännöksen perusteella selvää, missä tilanteissa sovelletaan erityislakia ja missä sosiaalihoitolakia?

Vastaajien määrä: 1

4. 8. 1 §:n 2 momentissa säädetään lain soveltamisalan rajauksesta, jonka mukaan lakia ei sovellettaisi henkilöön, jonka toimintakyky on heikentynyt pääasiassa ikääntymiseen liittyvien sairauksien ja toimintarajoitteiden johdosta. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

5. 9. 2 §:ssä säädetään lain tarkoituksesta. Kattaako säännös vammaispalveluille asetetut tavoitteet?

Vastaajien määrä: 1

6. 10. Muita huomioita 1 luvun säännöksistä.

Vastaajien määrä: 1

- Akson ry näkee hyvänä, että uusi laki ei ole diagnoosipohjainen laki, jolloin yhdenvertaisuus eri vammaryhmien osalta paranee. Ensisijaisen tärkeää on, että laki vastaa yhdenvertaisesti vammaisen henkilön fyysisiin, psyykkisiin, kognitiivisiin sekä sosiaalisen avun ja tuen tarpeisiin.

Lain soveltamisalan tulkitseminen on haaste kuntien sosiaalityöntekijöille. Palvelutarvetta arvioitaessa sosiaalityöntekijöiden on tulkittava sekä sosiaalihuoltolakia että vammaispalvelulakia. Useimpien kuntien aikuissosiaalityö ja vammaispalvelut ovat sektoroituneet, joten työnjaoissa tulisi huomioida työn organisointi uudelleen.

Akson ry pitää ikärajausta hyvänä. Lain soveltamisalan rajausta on välttämätön, jotta uuden erityislain palvelut säilyvät vammaisille henkilöille kohdentuvina erityispalveluina. Lain perusteluissa mainittu esimerkki korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä KHO:2012:111 tulee kuitenkin poistaa. Ennakkopäätöksessä aivoverenvuodon sairastanut 89-vuotiaan henkilön avun tarve katsottiin johtuvan pääasiassa ikääntymiseen liittyvästä sairaudesta. Lain perustelutekstissä oleva kyseinen päätös voi käytännössä rajata lainvastaisesti nuoremmalla iällä aivoverenvuodon sairastaneiden henkilöiden oikeuden vammaispalveluihin. Perustelutekstiin tulee lisätä esimerkkejä sekä myönteisistä että kielteisistä korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätöksistä eri sairauksien ja vammojen osalta.

Lain 1 momentin perusteluissa todetaan "Iäkkään vammaisen henkilön avun tarve lähenee muiden iäkkäiden avun tarvetta". Akson ry huomauttaa, että iäkkään henkilön vamma ei poistu ikääntymisen myötä, vaan ikääntyminen voi vaikeuttaa vamman aiheuttamaa toimintarajoitetta entisestään.

Kuten lain perusteluissa todetaan, vammaisen henkilö ikääntyy ja toisaalta iäkäs ihminen voi vammautua. Vammautuminen tulee erottaa iästä johtuvasta raihnaisuudesta. Tämän erottamiseksi tarvitaan informaatio-ohjausta, esimerkiksi kuntakirje, käsikirja tai opas, jossa ohjeistetaan kuntien vammaispalveluja.

Lasten ja nuorten tarpeita ja palveluja sekä lapsiperheiden etua on laissa tuotu esille hyvällä tavalla. Erityisesti lain perustelut selventävät vammaisten ja pitkäaikaissairaiden lasten toimintarajoitteista johtuvaa eroa muihin lapsiin. Lain perusteluissa olisi hyvä huomioida, että lapsuus ja nuoruus on vammaisella henkilöllä eri asia kuin vammattomalla henkilöllä, koska kehitys ei välttämättä etene samaa tahtia muihin lapsiin ja nuoriin verrattuna. Nuorella tarkoitetaan 18–24 -vuotiasta henkilöä, mutta vammaista tai pitkäaikaissairasta nuorta voidaan pitää nuorena paljon myöhemmällä iällä, mikäli kehitys on viivästynyt.

Vastaus jatkuu sähköpostitse lähetetyssä lausunnossa, koska tila ei riittänyt kokonaisuudessaan.

7. 11. 4 §:ssä säädetään vammaisen henkilön osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin ja palvelujen suunnitteluun sekä toteuttamiseen ja toteuttamisen seurantaan. Turvaako säännös asianmukaisesti vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet palvelujen järjestämiseen liittyvään valmisteluun ja päätöksentekoon?

Vastaajien määrä: 1

8. 12. 5 §:ssä säädetään palvelutarpeen arvioinnista. Turvaako säännös asianmukaisesti vammaisen henkilön vaikuttamismahdollisuudet palvelutarpeen arvioinnissa ja suunnittelussa?

Vastaajien määrä: 1

9. 13. 5 §:n 2 momentissa säädetään palvelutarpeen arvioinnin toteuttamisesta tarvittaessa monialaisena yhteistyönä. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

10. 14. 5 §:n 3 momentissa säädetään palvelutarpeen arvioinnin aloittamisesta. Tarvitaanko erityissäännöstä, jolla poiketaan sosiaalihuoltolaissa säädetystä palvelutarpeen arvioinnin aloittamisen määräajoista?

Vastaajien määrä: 1

11. 15. Korvaavatko 2 luvun säännökset kattavasti voimassa olevat vammaispalvelulain ja kehitysvammalain säännökset palveluiden suunnittelusta ja päätöksenteosta?

Vastaajien määrä: 1

12. 16. Tarvitaanko 7 §:n mukainen erityissäännös päätöksenteosta?

Vastaajien määrä: 1

13. 17. Muita huomioita 2 luvun säännöksistä.

Vastaajien määrä: 1

I Luvun säännökset turvaavat vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet paremmin kuin sosiaalihuoltolaki. Erityisen tärkeitä ovat vammaisen henkilön osallisuutta koskeva 4 pykälä ja palvelujen toteuttamista koskeva 8 pykälä, koska vastaavaa sisältöä ei ole sosiaalihuoltolaissa. Pelkkä päätös ei sinänsä turvaa laadukkaita palveluja, vaan palvelut pitää myös toteuttaa asiakkaan tarpeita vastaavasti. Palvelujen pitää olla asiakkaan edun mukaisia ja laadukkaita. Asiakkaan pitää saada olla mukana koko prosessissa alusta loppuun saakka. Akson ry näkee monialaisen palvelutarpeen arvioinnin sekä arvioinnissa tarvittavan osaamisen erittäin tärkeänä, jotta asiakas saa tarpeisiinsa aidosti vastaavat palvelut.

Palvelutarpeen arvioinnissa ja palvelujen suunnittelussa pitää vammaisella henkilöllä olla oikeus käyttää omaa kieltään. Tulkkauspalvelulaki (133/2010) on toissijainen ja esimerkiksi potilaslain säännösten mukaan tulkkauspalvelua on järjestettävä mahdollisuuksien mukaan. Joskus tulkkaus on paikallaan, mutta toisinaan palvelut tulisi järjestää suoraan omakielisinä, viittomakieltä käyttävälle siis viittomakielisinä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöhön pitää kiinnittää erityistä huomiota. Hengityskoneen käyttäjien osalta kytkeä terveydenhuoltoon pitää olla huomattavasti voimakkaampi kuin mitä tässä lakiesityksessä. Hengityskoneen käyttäjien ja vaikeasti kehitysvammaisten asema vaatii tältä osin jatkoselvittelyä.

Vammainen henkilö tarvitsee usein kiireellisen palvelutarpeen arvioinnin, koska hän ei selviydy päivittäisistä toiminnoista ilman apua. Kiireellisissä tilanteissa on aina saatava aika välittömään avun arviointiin.

Erityislakiin tarvitaan oma säännöksensä päätöksenteosta. Kaikki suunnitelmat on otettava päätöksentekovaiheessa huomioon ja huolehdittava siitä, että palvelut muodostavat kokonaisuuden. Jos suunnitelmista poiketaan, se on perusteltava päätöksessä. Akson ry näkee erittäin hyvänä, että asiasta pitää tehdä kielteinen päätös, mikäli palvelua ei ole mahdollista toteuttaa säädettyssä kohtuullisessa ajassa.

Sosiaalihuoltolain mukaan erityistä tukea tarvitsevalle henkilölle ja erityistä tukea tarvitsevalle lapselle tulee nimetä omatyöntekijäksi sosiaalityöntekijä. Jos kyseessä on lapsi, jolla on esimerkiksi neurologinen vamma tai sairaus, niin on tulkinnanvaraista onko kyseessä erityistä tukea tarvitseva lapsi, jonka omatyöntekijä on sosiaalityöntekijä vai nimetäänkö työntekijäksi sosiaaliohjaaja. Akson ry katsoo, että asia pitää ottaa huomioon työntekijöitä koulutettaessa.

14. 18. Esityksen tavoitteena on yhdistää nykyiset vammaispalveluja koskevat erityislait. Sisältääkö 9 § kattavasti vammaisuuden perusteella järjestettävät sosiaalihuollon erityispalvelut?

Vastaajien määrä: 1

15. 19. 10 §:ssä säädetty valmennus ja tuki on lakien yhteen sovittamisen perusteella esitetty uusi palvelu. Onko tarkoituksenmukaista, että vammaisella henkilöllä on subjektiivinen oikeus tähän palveluun?

Vastaajien määrä: 1

16. 20. 11 §:ssä säädetään henkilökohtaisesta avusta ja sen saamisen edellytyksistä. Onko nykyisen vammaispalvelulain voimavaraedellytyksen poistaminen tarkoituksenmukaista?

Vastaajien määrä: 1

17. 21. Selkeyttääkö 12 §:n ja 13 §:n sääntely henkilökohtaisen avun toteuttamista?

Vastaajien määrä: 1

18. 22. 14 §:n asumista tukevien palveluiden taustalla on nykyisen vammaispalvelulain mukainen palveluasuminen sekä kehitysvammalain perusteella järjestettävät asumispalvelut. Asumista tukevien palvelujen tavoitteena on turvata asumiseen liittyvien palvelujen kehittäminen jatkossakin. Mahdollistaako säännös asumista tukevien palvelujen kehittämisen?

Vastaajien määrä: 1

19. 23. Turvaako 14 §:n 3 momentti riittävästi vammaisten lasten oikeudet?

Vastaajien määrä: 1

20. 24. 16 §:ssä säädetään lyhytaikaisesta huolenpidosta. Säännös korvaisi kehitysvammalain perusteella muuna hoitona ja huolenpitoa annettavat palvelut sekä vammaispalvelulain perusteella muuna palveluna annettavan lyhytaikaisen hoidon (tilapäishoito). Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

21. 25. Onko tarkoituksenmukaista, että vammaisella henkilöllä on subjektiivinen oikeus lyhytaikaiseen huolenpitoon?

Vastaajien määrä: 1

Ei kantaa

22. 26. 17 §:ssä säädetään päiväaikaisesta toiminnasta. Palvelu vastaisi osin nykyistä vammaispalvelulain mukaista päivätoimintaa ja kehitysvammalain mukaista työ- ja päivätoimintaa sekä muuta hoitoa ja huolenpitoa. Päiväaikainen toiminta koskisi niitä henkilöitä, jotka eivät kuuluisi valmisteilla olevan heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden sosiaalisesta kuntoutuksesta annettavan lain mukaisten palvelujen piiriin ja jotka tarvitsevat sosiaalisen vuorovaikutuksen ja osallisuuden turvaavaa sekä toimintakykyä ylläpitävää palvelua. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

23. 27. Tulisiko 17 §:n päiväaikaiseen toimintaan sisältyä toimintaan osallistumisen mahdollistavat matkat?

Vastaajien määrä: 1

24. 28. 18 §:ssä säädetään liikkumista tukevista palveluista. Turvaako säännös vammaisen henkilön liikkumisen?

Vastaajien määrä: 1

25. 29. Onko 18 §:n 4 momentissa säädettyjen matkojen määrästä säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

26. 30. 19 §:ssä säädetään liikkumista tukevien palvelujen toteuttamisesta. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

27. 31. 20 §:ssä säädetään taloudellisesta tuesta. Onko pykälässä tarpeen säätää nimenomaisesti taloudellisen tuen myöntämisestä auton tai muun kulkuvälineen hankintaan (20 § 4 mom.)?

Vastaajien määrä: 1

28. 32. Muita huomioita luvusta 3.

Vastaajien määrä: 1

9 §

Pykälä sisältää kattavasti vammaisuuden perusteella tarvittavat sosiaalihuollon erityispalvelut. Lakiesitys on kirjoitettu kokonaisuudeksi, jossa palvelut täydentävät toisiaan. Jotta kaikki vammaryhmät ovat yhdenvertaisessa asemassa, mitään tässä luvussa mainittuja palveluja tai muita lakiesityksen osia ei saa jättää pois lain jatkovalmistelussa. Subjektiiiviset oikeudet palveluihin tulee säilyttää lakiesityksen mukaisesti, jotta voidaan taata vammaisen ihmisen omien tarpeiden mukaiset yksilölliset palvelut.

10 §

Valmennus ja tuki ei ole uusi palvelu. Nykyisen kehitysvammalain ja vammaispalvelulain perusteella myönnetään valmennusta ja tukea, kuten esimerkiksi asumisen ohjausta ja tukea, sopeutumisvalmennusta, kommunikaation tukea, pistekirjoituksen ohjausta sekä liikkumistaidon ohjausta. Valmennuksen ja tuen on säilyttävä subjektiivisena oikeutena. Valmennuksen ja tuen ennalta ehkäisevä merkitys on suuri, koska sen avulla voidaan vahvistaa vammaisen henkilön voimavaroja sekä toteuttaa itsemääräämisoikeutta ja osallisuutta. Pykälä mahdollistaa kommunikaation ja päätöksenteon tukemisen, taitojen opettelemisen sekä esimerkiksi mahdollisuuden saada tukea elämän muutosvaiheisiin.

Lain perusteluissa olisi hyvä mainita kokemusosaamisen ja -asiantuntemuksen hyödyntämisen ammattilaisten lisänä.

11 §

Nykyisen lain mukainen voimavaraedellytys henkilökohtaisessa avussa tulee poistaa, jotta kaikki vammaryhmät ovat yhdenvertaisessa asemassa. Työnantajamallin osalta on kuitenkin arvioitava vammaisen henkilön tosiasiallista kykyä toimia työnantajana sekä otettava kirjallinen suostumus vammaiselta henkilöltä, mikäli apu järjestetään työnantajamallilla (13 §). On hyvä, että lakiesityksen mukaan henkilökohtainen apu tulee järjestää muilla toteuttamistavoilla, mikäli henkilö ei itse pysty tai halua toimia työnantajana.

12 - 13 §

Pykälät 12 - 13 selkeyttävät henkilökohtaisen avun toteuttamista. On erittäin hyvä, että uusi säännös velvoittaa kunnan järjestämään henkilökohtaista apua myös muulla tavalla kuin työnantajamallilla, koska osa vammaisista ihmisistä ei kykene tai halua toimia työnantajana.

14 §

Säännös asumista tukevista palveluista on epämääräinen ja liian väljä, eikä se ohjaa lain soveltajaa riittävästi. Pykälään kaivataan esimerkkejä erilaisista käytännön ratkaisuista. Liian väljästi kirjoitettu pykälä ei myöskään anna hyvää pohjaa uusien palvelujen kehittämiseen. Sen sijaan lain perusteluihin on kirjattu paremmin tarpeenmukaisen avun saaminen. Säännöstä tulee selkeyttää sen suhteen, missä määrin kodin ulkopuolinen apu kuuluu asumista tukevien palvelujen kokonaisuuteen. Vamman aiheuttaman toimintarajoitteen vuoksi tarvittavien palvelujen, myös asumista tukevien palvelujen, on oltava kaikilta osin maksuttomia.

Vastaus jatkuu sähköpostitse lähetetyssä lausunnossa, koska tila ei riittänyt kokonaisuudessaan.

29. 33. Huomioita luvusta 4.

Vastaajien määrä: 1

Vammaisten ihmisten oikeusturvan kannalta on hyvä, että oikaisuvaatimukselle asetettua määräaikaa on pidennetty 14 päivästä 30 päivään.

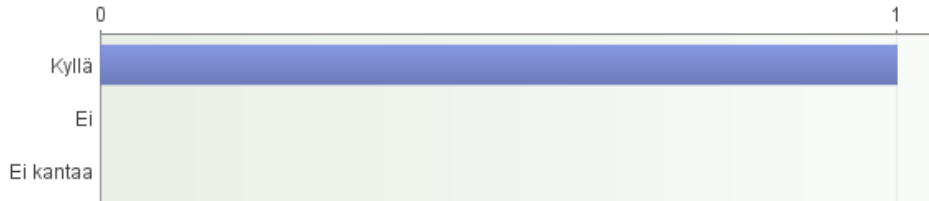
30. 34. 25 §:ssä säädetään palveluista perittävistä maksuista ja esityksen liitteenä on luonnos laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 4 §:n muuttamisesta. Pidätekö säännöstä palveluista perittävistä maksuista tarkoituksenmukaisena?

Vastaajien määrä: 1

31. 35. 29 §:ssä säädetään siirtymäsäännöksistä. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

32. 36. Muita huomioita luvusta 5.

Vastaajien määrä: 1

25 §

Vammaisten ihmisten palvelujen pitää olla jatkossakin maksuttomia. Koska sosiaalihuoltolaki ja erityislaki muodostavat kokonaisuuden, tulee myös palvelujen kokonaisuuden maksuttomuudesta vammaisille henkilöille säätää erikseen. Asiakkaalle tulee aina tehdä koostepäätös kaikista myönnetyistä palveluista ja päätöksessä tulee huomioida palvelujen maksuttomuus. Jos vammaisen henkilö käyttää ateriapalvelua, niin raaka-aineet ja työstä aiheutuvat kustannukset tulee eritellä, eikä aterian valmistamisesta (työstä) saa periä maksua. Lain jatkovalmistelussa on myös huomioitava terveydenhuoltolain mukaisten ns. terveydenhuollollisten toimenpiteiden maksuttomuus.

29 §

Uuteen lakiin tarvitaan siirtymäsäännös sekä vammaispalvelulain että kehitysvammalain perusteella tehtyihin päätöksiin. Akson ry kannattaa sitä, että ns. vanhat päätökset ovat voimassa päätökseen merkityn voimassaoloajan tai siihen saakka, kun henkilön palvelujen tarve arvioidaan uudelleen. Jatkovalmistelussa on turvattava myös hengityskoneen käyttäjien asema.

Palvelujen tarvetta uudelleen arvioitaessa on huomioitava palvelujen jatkuvuus: mitään vammaisen henkilön tarvitsemia palveluja ei saa lakkauttaa ennen kuin uudet palvelut ovat tosiasiallisesti saatavilla.

Akson ry korostaa, että uudesta laista ja siihen liittyvistä muutoksista tiedottaminen kuuluu omalle kunnalle tai kuntayhtymälle. On erittäin tärkeää, että kunnat tiedottavat asiakkaille mitä siirtymäsäännös käytännössä tarkoittaa, jotta asiakkaat tietävät miten toimia.

33. 37. Voitte tuoda esiin yleisiä näkökulmia hallituksen esitysluonnokseen liittyen. Listatkaa alkuun mielestänne kolme tärkeintä näkökulmaa.

Vastaajien määrä: 1

1)

1) Esityksen mukainen palvelujen kokonaisuus säilytettävä Akson ry näkee ehdottoman tärkeänä, että lakiesitykseen kirjattu palvelujen kokonaisuus säilyy esityksen mukaisena. Koska palvelut täydentävät toisiaan, mitään esityksessä mainituista palveluista ei saa poistaa. Jos työryhmän esityksestä jätetään jokin tai joitakin palveluja pois, vaarantuu YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan sopimuksen toteutuminen ja eri vammaryhmien yhdenvertainen asema. Yhtä tärkeää on myös se, että esityksen mukaiset palvelut säilyvät vahvoina subjektiivisina oikeuksina. Määrärahasidonnaiset palvelut eivät takaa vammaisen ihmisen omien tarpeiden mukaisia yksilöllisiä palveluja.

2)

2) Palvelujen oltava maksuttomia Vammaisten ihmisten palvelujen pitää säilyä jatkossakin maksuttomina. Vammaisista ihmisistä valtaosa on hyvin pienituloisia ihmisiä, jotka eivät pysty maksamaan palveluistaan. Koska sosiaalihuoltolaki ja erityislaki muodostavat kokonaisuuden, tulee myös palvelujen kokonaisuuden maksuttomuudesta vammaisille henkilöille säätää erikseen. Vammaisen henkilön etua arvioitaessa tulee huomioida myös taloudellinen etu. Lakiluonnoksen perusteella taloudellisen edun huomioon ottaminen on epäselvää varsinkin jos palvelut olisi mahdollista järjestää sosiaalihuoltolain perusteella.

3)

3) Yksilölliset ja ennalta ehkäisevät palvelut tuovat säästöjä pitkällä aikavälillä Yksilölliset tarpeiden mukaiset palvelut ovat taloudellisesti edullisempia pitkällä aikavälillä ennalta ehkäisevän vaikutuksen vuoksi. Jos palveluihin ei panosteta riittävästi, niin kustannukset useimmiten kasvavat ajan myötä. Esimerkiksi valmennuksen ja tuen saaminen arjen toimintoihin tai elämän muutostilanteeseen maksaa jonkin verran, mutta pitkällä tähtäimellä tulee säästöjä, kun vammaisen henkilön itsenäinen suoriutuminen lisääntyy. Lyhytaikaisella huolenpidolla voidaan estää vammaisen läheisen uupuminen ja ennalta ehkäistä raskaampien ja kalliimpien palvelumuotojen käyttäminen.

34. 38. Vastaako esitys vammaisten lasten ja nuorten tarvitsemaan tuen tarpeeseen?

Vastaajien määrä: 1

- I Nykyinen laki vammaisten lasten ja nuorten tarvitsemaan tuen tarpeen huomattavasti paremmin kuin nykyinen vammaispalvelulaki yhdessä sosiaalihuoltolain kanssa, koska eri vammaryhmien välinen yhdenvertaisuus on huomioitu paremmin. On erittäin hyvä, että lain perusteluissa on huomioitu vammaisen vanhemman tukeminen.

35. 39. Voitte tuoda esiin näkökulmia jatkovalmisteluun liittyen. Listatkaa alkuun mielestänne korkeintaan kolme tärkeintä jatkovalmistelussa selvitettävää tai huomioitavaa seikkaa.

Vastaajien määrä: 1

1)

- I 1) Yksilöllisen tarpeen arvioinnin kehittäminen ja palvelujen järjestämiseen liittyvät kysymykset Lain jatkovalmistelussa tulee kiinnittää huomiota yksilölliseen palvelujen tarpeen arvioinnin kehittämiseen. Esimerkiksi toimintakyvyn arviointia tehdään valitettavan usein hyvinkin puutteellisilla tiedoilla ja taidoilla, joten kunnan vammaispalvelujen työntekijöiden koulutukseen pitää kiinnittää huomiota. Palvelujen järjestämisessä oleellista on, että ne järjestetään yksilöllisen tarpeen ja edun mukaisina riippumatta siitä kuka palvelun toteuttaa tai mikä toteuttamistapa on. Myös hankintalain on turvattava tämän erityislain velvoitteet palvelujen järjestämisessä, kuten esimerkiksi valinnanvapaus, palvelujen yksilöllinen räätälöinti asiakkaalle ja palvelujen jatkuvuus. Vammaisen henkilön oikeuksien toteuttava mahdollisesta palvelujen kilpailutuksesta huolimatta. Palvelujen järjestämistapoja kehitettäessä tulee ottaa käyttöön henkilökohtainen budjetointi yhtenä palvelujen järjestämistapana 9 pykälän kohdissa 1 - 7 ja 9. Henkilökohtaisen budjetoinnin käyttöönotto olisi erityisen tärkeää valmennuksessa ja tuessa, lyhytaikaisessa huolenpidossa, päiväaikaisessa toiminnassa sekä liikkumista tukevissa palveluissa. Hengityskoneen käyttäjien kokonaistilanne ja palvelujen saaminen tulee selvittää perusteellisesti. Esimerkiksi kytkentä terveydenhuoltoon pitää olla huomattavasti voimakkaampi kuin mitä tässä lakiesityksessä. Myös vaikeasti kehitysvammaisten asema vaatii tältä osin jatkoselvittelyä. Lain jatkokehittämisessä on otettava huomioon kielikysymykset. Palvelutarpeen arvioinnissa ja palvelujen suunnittelussa pitää vammaisella henkilöllä olla oikeus käyttää omaa kieltään. Tulkkauspalvelulaki (133/2010) on toissijainen ja esimerkiksi potilaslain säännösten mukaan tulkkauspalvelua on järjestettävä mahdollisuuksien mukaan. Joskus tulkkaus on paikallaan, mutta toisinaan palvelut tulisi järjestää suoraan omakielisinä, viittomakieltä käyttävälle siis viittomakielisinä.

2)

- I 2) Asumista tukevien palvelujen jatkokehittäminen Säännös asumista tukevista palveluista on epämääräinen ja liian väljä, eikä se ohjaa lain soveltajaa riittävästi. Pykälään kaivataan esimerkkejä erilaisista käytännön ratkaisuista. Liian väljästi kirjoitettu pykälä ei myöskään anna hyvää pohjaa uusien palvelujen kehittämiseen. Säännöstä tulee selkeyttää sen suhteen, missä määrin kodin ulkopuolinen apu kuuluu asumista tukevien palvelujen kokonaisuuteen.

3)

- I 3) Kustannusvaikutusten tarkempi selvittely Akson ry katsoo, että esityksen mukaisista palveluista olisi syytä tehdä tarkempi kustannusvaikutusten arviointi. Arvioinnissa tulisi myös ottaa huomioon ennalta ehkäisevään toimintaan panostaminen ja sen tuomat säästöt pitkällä aikavälillä. Esimerkiksi valmennus ja tuki sekä lyhytaikainen huolenpito voidaan katsoa useimmiten ennalta ehkäiseväksi toiminnaksi.

36. 40. Mitä uudistuksen toimeenpanossa tulee erityisesti huomioida?

Vastaajien määrä: 1

- I Akson ry kiittää sosiaali- ja terveysministeriötä. Lakiesityksen työstäminen on ollut avointa ja vammaisjärjestöjä on kuultu lain eri työstämisvaiheissa. Akson ry on mielellään mukana lain jatkotyöstämisessä.

Uudesta laista tulee sekä ministeriön että kuntien tiedottaa kattavasti ja laajasti eri tiedotusvälineissä. Myös vammais- ja potilasjärjestöjen kokemusta sekä kontaktipintaa asiakkaisiin kannattaa hyödyntää jo tiedottamisen suunnitteluvaiheessa.

Lain soveltamisohje tarvitaan viimeistään samaan aikaan kun laki tulee voimaan. Lisäksi tulee järjestää laaja koulutuskierrös eri paikkakunnille samaan tapaan kuin uudessa sosiaalihuoltolaissa.